

NOTÍCIES

SEMINARI DEL PROFESSOR TULLIO GREGORY

L'Associació Catalana de Filosofia Medieval (ara anomenada Secció de Filosofia Medieval) convidà al Dr. Tullio Gregory, professor de la Universitat de Roma i President del Lessico Intellettuale Europeo, els dies 1 a 5 del mes de desembre de 1992. El professor Gregory va impartir un Seminari amb el títol genèric *Teologia e Astrologia nel Pensiero medievale*. Aquesta temàtica es distribuï en les següents cinc lliçons:

1. *Dall'Universo simbolico alla scoperta della scienza greca e araba.*
2. *L'idea di natura nel sec.XII: la nuova fisica e il primato dell'astrologia.*
3. *Astrologia e teologia nel sec.XIII.*
4. *Lo Speculum astronomiae, Rugiero Bacone, Pietro d'Ailly.*
5. *Aristotelismo e scatologya: tempo astrologico e tempo cristiano.*

Retrem compte breu de la temàtica global. L'argument del Seminari consistí en la connexió entre teologia natural i astrologia en relació a la concepció de la natura. L'anàlisi s'inicià amb les modificacions operades en la interpretació simbòlica del cosmos al llarg de l'Edat Mitjana. A l'Alta Edat Mitjana, la natura, com a teofania de Déu, mostra una cadena de correlacions al·legòrico-simbòliques que reverberen entre si; les coses són només en tant que representen Déu: la natura tota condueix l'home reflexiu, inevitablement, cap al Creador. La posició es mostrà, entre d'altres, en Gregori Magne, en Isidor de Sevilla, en Scot Eriúgena, en Pere Damia. La irrupció del pensament grec —amb la traducció de Calcidi del *Timeu* i amb la difusió de les obres físiques d'Aristòtil— i del pensament àrab (astronomia) als se-

gles XII i XIII i la seva recepció a l'escola de Chartres serà la clau de volta del canvi. Els cossos celestes es convertiran en causes agents privilegiades, el cel es separarà de la terra i el macrocosmos s'imposarà al microcosmos com a força causativa, tal com es troba clarament en Joan de Salisbury. El nou objecte d'estudi nuclear és l'astrologia perquè tracta d'allò més proper a Déu.

Aquesta mutació obrirà el pas tant a una astrologia que acabarà constituint-se en mentalitat científica com a una teologia diferent centrada en la voluntat humana. En efecte, l'astrologia implica una necessitat excessiva que penetra la natura i els propis homes. Per aquest motiu els autors s'enfronten a nous problemes: S. Albert Magne ha d'encaixar la predestinació amb la vindicació del lliure arbitri; Siger de Brabant discuteix el problema de la necessitat i la contingència; Tomàs ho fa en relació als diversos nivells de causes; Albert Magne distingeix astronomia respecte d'astrologia. Roger Bacon se sent tan fascinat per l'astrologia que arriba a dir que l'ordre de les constel·lacions és el decisiu en la comprensió dels esdeveniments polítics, per damunt de decisions de prínceps i governants. Es deixa de llegir l'ordre etern en els astres i l'esguard s'adreça a l'ordre temporal: sorgeix la qüestió de la història i de l'escatologia, tal com es parlà, per exemple, a Pere d'Ailly.

El treball directe sobre els textos, les contínues anades i vingudes del professor Gregory per nombrosos autors de la història de la filosofia feren del Seminari una experiència intel·lectual delectable.

C. S. i J. M. D.